

KARTA KURSU

NAZWA	Historia Polski XX wieku
NAZWA W J. ANG.	History of Poland in the 20 th Century

KOD		PUNKTACJA ECTS	5
-----	--	-------------------	---

KOORDYNATOR	Dr hab. Joanna Bar, prof. UP	ZESPÓŁ DYDAKTYCZNY
-------------	------------------------------	--------------------

OPIS KURSU (Cele kształcenia)

Prezentacja determinantów politycznych, kształtujących historię polityczną Polski w XX w. oraz przygotowanie do samodzielnego ich poznawania i oceny
Znajomość najważniejszych źródeł i opracowań z zakresu literatury tematu.

WARUNKI WSTĘPNE

WIEDZA	Ma podstawową wiedzę z zakresu najważniejszych wydarzeń XX-wiecznej historii Polski. Wyróżnia, potrafi nazwać i umiejscowić w czasie poszczególne okresy historii Polski w XX wieku: I wojna światowa, dwudziestolecie międzywojenne, II wojna światowa, okres powojenny i PRL, III RP.
UMIEJĘTNOŚCI	Potrafi poprawnie analizować proste źródła historyczne. Potrafi samodzielnie dotrzeć do wybranych pozycji literatury tematu.
KURSY	-

EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	W01. Zna podstawową faktografię z zakresu historii Polski w XX w.	K1_W02
	W02. Posiada podstawową wiedzę o partiach politycznych, ich programach i liderach w XX-wiecznej historii Polski.	K1_W02
	W03. Ma elementarną wiedzę pozwalającą odróżnić stanowiska XX-wiecznej polskiej myśli politycznej.	K1_W02
	W04. Ma podstawową wiedzę o źródłach informacji takich jak bibliografie, katalogi, dokumenty, informatyczne zbiory danych.	K1_W01
UMIEJĘTNOŚCI	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	U01. Swobodnie operuje pojęciami podstawowymi z zakresu kursu.	K1_U01
	U02. Wykorzystuje wiedzę z zakresu kursu do analizy i oceny procesów historycznych XX-	K1_U02

	wiecznej Polski.	
	U03. Dostrzega, potrafi obserwować, klasyfikować i interpretować współczesne zjawiska polityczne w ich kontekstach historycznych.	K1_U02
	U04. W celowy sposób, związany z tematem kursu korzysta z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji.	K1_U03

KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	K01. Potrafi uzupełniać wiedzę o materiały źródłowe z zakresu badanej tematyki.	K1_K01
	K02. Wykazuje zdolność krytycznego i samokrytycznego oceniania oraz interpretacji poznawanych źródeł i opracowań.	K1_K01

studia stacjonarne

ORGANIZACJA							
FORMA ZAJĘĆ	WYKŁAD (W)	ZAJĘCIA W GRUPACH					
		A	K	L	S	P	E
	30	30					E

studia niestacjonarne

ORGANIZACJA							
FORMA ZAJĘĆ	WYKŁAD (W)	ZAJĘCIA W GRUPACH					
		A	K	L	S	P	E
	30						E

OPIS METOD PROWADZONYCH ZAJĘĆ- studia stacjonarne

Wykład interaktywny z wykorzystaniem źródłowych materiałów dydaktycznych.
Ćwiczenia oparte na interpretacji materiałów źródłowych oraz dyskusji, wraz z próbą oceny badanych procesów historycznych, ich genezy, kreatorów, przebiegu i skutków.
Indywidualne ustne referowanie źródeł historycznych i literatury przedmiotu.

OPIS METOD PROWADZONYCH ZAJĘĆ- studia niestacjonarne

Wykład interaktywny z wykorzystaniem źródłowych materiałów dydaktycznych oraz elementami dyskusji.

FORMY SPRAWDZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

studia stacjonarne

	E-learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
w1									x		x		
w2									x		x		
w3								x			x		

w4					x						x		
u1								x					
u2								x					
u3								x					
u4					x								
k1					x								
k2								x					

FORMY SPRAWDZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

studia niestacjonarne

	E-learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
w1									x		x		
w2									x		x		
w3								x			x		
w4											x		
u1								x					
u2								x					
u3								x					
u4													
k1													
k2								x					

OCENA	Na zaliczenie ćwiczeń składają się: - obecność na zajęciach - aktywne przygotowanie się z bieżącego materiału, weryfikowane poprzez umiejętność odpowiedzi na zadane pytania, udział w dyskusji, prezentację referatu i kolokwia. Na ocenę egzaminu ustnego składają się: - wiedza dotycząca faktografii z zakresu przerobionego materiału - znajomość związków przyczynowo-skutkowych wydarzeń kształtujących XX wieczną historię Polski - umiejętność analizy i oceny prezentowanej treści.
-------	--

UWAGI	Przepisanie oceny z kursu o tej samej nazwie możliwe jedynie przy identycznej ilości godzin, punktów ECTS oraz oceny co najmniej dobrej.
-------	--

TREŚCI MERYTORYCZNE (wykaz tematów)
- Ziemia polska w końcu XIX w. Procesy urbanizacyjne. Rolnictwo. Przemysł i handel. Główne ośrodki przemysłowe i ich charakter. Niedorozwój gospodarczy Galicji. Procesy narodotwórcze na terenie etnicznych i historycznych ziem polskich, kształtowanie się nowoczesnych narodów litewskiego, białoruskiego i ukraińskiego. Polityka państw zaborczych wobec Polaków. Powstanie nowoczesnych masowych ruchów politycznych – nacjonalizmu, ruchu ludowego, socjalizmu. Rewolucja 1905 -1907 w Królestwie Polskim i ukształtowanie się ideologii niepodległościowej Józefa Piłsudskiego. - Polskie partie i ruchy polityczne wobec utworzenia się dwóch bloków militarnych. Państwa zaborcze i ich sojusznicy wobec Polaków w pierwszym okresie wojny. Powstanie Legionów, ich kadra, organizacja i szlak bojowy. Akt 5 listopada 1916 r.

- Umiedzynarodowienie sprawy polskiej – stanowisko prezydenta USA, W. Wilsona. Kryzys przysięgowy i dalsze losy Legionów. Działalność Komitetu Narodowego Polskiego. Polski wysiłek zbrojny po stronie Ententy. Sytuacja wewnętrzna w Rosji i jej wpływ na „sprawę polską.”
3. Upadek państw centralnych. Rząd lubelski Ignacego Daszyńskiego. Działania Rady Regencyjnej – uwolnienie i przyjazd Józefa Piłsudskiego do Warszawy. Utworzenie rządu Jędrzeja Moraczewskiego i jego reformy. Kompromis z endecją. Utworzenie rządu Ignacego Paderewskiego. Wybory do Sejmu w styczniu 1919.
 4. Walka o granice Rzeczypospolitej. „Prometejska” koncepcja Polski Józefa Piłsudskiego, a program narodowodemokratyczny w sprawie granic. Walki o granice odradzającej się Polski; Lwów, Śląsk Cieszyński, Wielkopolska. Kampania wiosenna 1919 r. na wschodzie. Losy wojny polsko-bolszewickiej. Stosunek Niemiec i państw Ententy do wojny. Konflikt Polski i Litwy o Wilno. Pokój ryski. Sprawy polskiej granicy zachodniej podczas konferencji w Wersalu i rozstrzygnięcia graniczne. Plebiscyt na Warmii, Powiślu i Mazurach. Propagandowa i zbrojna walka o Górny Śląsk - powstania i plebiscyt.
 5. Układ sceny politycznej w latach 1919-1922. Pierwsi prezydenci. Rząd Chjeno-Piasta Wincentego Witosa. Odejście Józefa Piłsudskiego z czynnego życia politycznego. Problemy gospodarcze, kryzysowa jesień 1923 roku. Losy reformy rolnej. Inflacja – jej skutki gospodarcze i społeczne. Reforma walutowa Władysława Grabskiego. Wojna celna z Niemcami. Mniejszości narodowe w Polsce międzywojennej.
 6. Zamach majowy. Sanacja – charakterystyka ideowa i organizacyjna. BBWR. Walka Józefa Piłsudskiego z opozycją parlamentarną. Powstanie i działalność Centrolewu. Wybory „brzeskie”. Walka polityczna wewnątrz obozu sanacyjnego po śmierci Józefa Piłsudskiego. Polska polityka zagraniczna – stosunki z Niemcami i z ZSRR. Polska wobec kryzysu monachijskiego 1938 r. – zajęcie Zaolzia. Front Morges. Ugrupowania i partie polityczne wobec zagrożenia niepodległości w 1939 roku.
 7. Kampania wrześniowa 1939 r. Początki konspiracji na terenie okupowanym przez III Rzeszę i ZSRR. Konspiracyjne życie polityczne na terenie okupacji niemieckiej. Ruch oporu. Działalność zbrojna ZWZ-AK. Powstanie PPR i jej rola polityczna. Polityka okupantów wobec podbitych terenów i ich ludności. Hitlerowski i stalinowski aparat terroru. Zagłada Żydów.
 8. Powstanie emigracyjnego rządu we Francji, działalność polityczna i wojskowa. Układ Sikorski-Majski i jego następstwa. Armia polska w ZSRR. Sprawa katyńska i zerwanie przez Stalina stosunków dyplomatycznych z rządem polskim. Utworzenie polskiego ośrodka politycznego i wojskowego, zależnego od ZSRR. Zmiany polityczne w rządzie emigracyjnym po śmierci Sikorskiego. Armia Czerwona na terenie Rzeczypospolitej – powstanie Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Plan „Burza” i powstanie warszawskie. Koncepcje Stanisława Mikołajczyka. Jałta.
 9. Manifest PKWN i reforma rolna. Upaństwowienie przemysłu. Poczdam i nowy kształt terytorialny państwa polskiego. Przesiedlenia. Społeczne i psychologiczne skutki wojny i przemian własnościowych. Powstanie i rozwój Polskiego Stronnictwa Ludowego. Aparat bezpieczeństwa. Zbrojne podziemie. Referendum. Walka obozu „demokratycznego” z PSL. Wybory sejmowe 1947 r. Likwidacja legalnej opozycji.
 10. Definicja stalinizmu. Proces likwidacji „jednolitifrontowej” PPS i powstanie Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Polityczne znaczenie realizacji planów gospodarczych 3-letniego i 6-letniego. Rozbudowa aparatu bezpieczeństwa i jego miejsce w życiu politycznym. Próba kolektywizacji rolnictwa. Walka z Kościołem Katolickim; porozumienie z 1950 r., dekrety antykościelne i „non possumus” prymasa Wyszyńskiego. Stopniowe osłabienie systemu po śmierci Stalina. Sprawa „Światły”. Załamanie ideowe i gospodarcze systemu stalinowskiego. „Odwilż” 1955 roku. XX

Zjazd KPZR i jego reperkusje w Polsce. Układ sił w KC PZPR: „Puławianie” i „Natolińczycy”. Strajk poznański. VII Plenum KC PZPR i powrót Władysława Gomułki. ZSRR wobec wydarzeń w Polsce. Znaczenie przełomu październikowego.

11. Miejsce Polski w „obozie socjalistycznym.” Trwałe odejście od przymusowej kolektywizacji rolnictwa. Stopniowe odchodzenie od zdobyczy 1956 roku – bunt elit. Środowisko liberalne w PZPR. Kształtowanie się opozycji intelektualistów. Rola ośrodków emigracyjnych. Obchody tysiąclecia Polski. Stopniowe pogarszanie się sytuacji gospodarczej. Mieczysław Moczar i „partyzanci”. Wojna na Bliskim Wschodzie i problem „syjonizmu”. Wydarzenia marcowe 1968 r. Polska wobec kryzysu czechosłowackiego. Wydarzenia na Wybrzeżu i upadek Gomułki.
12. Ekipa Gierka, jej hasła polityczno-gospodarcze. Kredyty i otwarcie na Zachód. Konferencja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie. Propaganda sukcesu – „budowa drugiej Polski”. Formowanie się opozycji politycznej. Kryzys polityczny i gospodarczy. Wzrastająca rola ideowa i polityczna Kościoła. Kryzys ideowy systemu.
13. Lato 1980 r.- strajki. Rola Stoczni gdańskiej i szczecińskiej. Strajk górników. Walka w KC PZPR, odsunięcie Gierka. Ekipa Kani. Zmienny układ sił w KC PZPR; między „betonem” a „liberałami”. Porozumienia gdańskie i szczecińskie, powstanie „Solidarności”. Osłabienie państwowego monopolu informacyjnego i rola elity intelektualnej. I Zjazd „Solidarności”. Wprowadzenie stanu wojennego.
14. Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego. Internowania i pacyfikacje. Odrodzenie działalności podziemnej. Tymczasowa Komisja Krajowa „Solidarności” – rola polityczna Lecha Wałęsy po uwolnieniu z internowania. Proces politycznego różnicowania się opozycji.
15. Przemiany w ZSRR. Liberalizacja systemu, dyskusje w PZPR na temat kompromisu z opozycją. Strajki 1988 roku. Rozmowy Kiszczak-Wałęsa. Dyskusja Wałęsy z Alfredem Miodowiczem. „Okrągłego stół” i „wybory czerwcowe.” Wasz prezydent i nasz premier” – powstanie koalicyjnego rządu Tadeusza Mazowieckiego. Bilans okresu Polski Ludowej.

WYKAZ LITERATURY PODSTAWOWEJ

1. Paczkowski A., Pół wieku dziejów Polski, Warszawa 2005.
2. Roszkowski W., Historia Polski 1914-2001, Warszawa 2002.
3. Topolski, J., Polska XX wieku, Poznań 2001.

WYKAZ LITERATURY UZUPEŁNIAJĄCEJ

1. Brzoza Cz., Polska w czasach niepodległości i II wojny światowej (1918-1945), t. 9 Wielka Historia Polski, Kraków 2001.
2. Garliński J., Polska w okresie II wojny światowej, Warszawa 1994.
3. Mędrzecki W, Rudnicki S. Żarnowski J., Społeczeństwo polskie w XX wieku, Warszawa 2004.
4. Tomaszewski J., Mniejszości narodowe w Polsce w XX wieku, Warszawa 1991.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) studia stacjonarne

Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	30
	Konsultacje indywidualne	
	Uczestnictwo w egzaminie/zaliczeniu	
Ilość godzin pracy studenta	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40

bez kontaktu z prowadzącymi	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	15
	Przygotowanie do egzaminu	10
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5
Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) studia niestacjonarne		
Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	
	Konsultacje indywidualne	10
	Uczestnictwo w egzaminie/zaliczeniu	
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	50
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	25
	Przygotowanie do egzaminu	10
Ogółem bilans czasu pracy		125
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		5